

Sreda, 13. junij 2012

Pogajanja o sporazumu OZN o trgovini z orožjem

P7_TA(2012)0251

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 13. junija 2012 o pogajanjih o sporazumu OZN o trgovini z orožjem (2012/2636(RSP))

(2013/C 332 E/10)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju konference Združenih narodov, na kateri bodo potekala pogajanja o sklenitvi sporazuma o trgovini z orožjem, ki bo v New Yorku od 2 do 27. julija 2012,
- ob upoštevanju resolucije generalne skupščine A/RES/61/89 ⁽¹⁾ z dne 6. decembra 2006 z naslovom "Za sporazum o trgovini z orožjem: uvedba skupnih mednarodnih standardov za uvoz, izvoz in prenos konvencionalnega orožja", ki jo je podprlo 153 držav članic OZN in je pomenila uradni začetek procesa k sporazumu o trgovini z orožjem, in resolucije A/RES/64/48 ⁽²⁾ z dne 2. decembra 2009 o sporazumu o trgovini z orožjem, ki jo je podprlo 153 držav članic OZN, ki so se odločile, da bodo organizirale konferenco Združenih narodov o sporazumu o trgovini z orožjem, ki bo potekala štiri zaporedne tedne v letu 2012, da bi se dogovorile o pravno zavezujočem instrumentu o najvišjih možnih mednarodnih skupnih standardih za prenos konvencionalnega orožja,
- ob upoštevanju Sklepa Sveta 2010/336/SZVP ⁽³⁾ z dne 14. junija 2010 in prejšnjih sklepov Sveta o dejavnostih EU v podporo sporazumu o trgovini z orožjem,
- ob upoštevanju skupnega stališča Sveta 2008/944/SZVP z dne 8. decembra 2008 o opredelitvi skupnih predpisov o nadzoru izvoza vojaške tehnologije in opreme ⁽⁴⁾,
- ob upoštevanju sklepov Sveta Evropske unije, zlasti glede sporazuma o trgovini z orožjem z dne 10. decembra 2007 in 12. julija 2010,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 21. junija 2007, ki poziva k sklenitvi sporazuma o trgovini z orožjem z oblikovanjem skupnih mednarodnih standardov za uvoz, izvoz in prenos konvencionalnega orožja ⁽⁵⁾, ter svojih resolucij z dne 13. marca 2008 o Kodeksu ravnanja Evropske unije glede izvoza orožja ⁽⁶⁾ in z dne 4. decembra 2008 o Kodeksu ravnanja Evropske unije glede izvoza orožja ⁽⁷⁾, ki dodatno poudarjata, da je sporazum o trgovini z orožjem nujno potreben,
- ob upoštevanju odgovora EU na prošnjo generalnega sekretarja OZN o stališčih glede elementov sporazuma o trgovini z orožjem,
- ob upoštevanju številnih kampanj civilne družbe po vsem svetu, ki se zavzemajo za učinkovit in dober sporazum o trgovini z orožjem, vključno s kampanjo za nadzor orožja ter pozivom dobitnikov Nobe-love nagrade,
- ob upoštevanju Direktive 2009/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta o prenosu obrambnih proizvodov ⁽⁸⁾,

⁽¹⁾ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/499/77/PDF/N0649977.pdf?OpenElement>

⁽²⁾ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/464/71/PDF/N0946471.pdf?OpenElement>

⁽³⁾ UL L 152, 18.6.2010, str. 14.

⁽⁴⁾ UL L 335, 13.12.2008, str. 99.

⁽⁵⁾ UL C 146 E, 12.6.2008, str. 342.

⁽⁶⁾ UL C 66 E, 20.3.2009, str. 48.

⁽⁷⁾ UL C 21 E, 28.1.2010, str. 2.

⁽⁸⁾ UL L 146, 10.6.2009, str. 1.

Sreda, 13. junij 2012

- ob upoštevanju člena 34 Pogodbe o Evropski uniji,
  - ob upoštevanju člena 110(2) Poslovnika,
- A. ker ni pravno zavezujočega svetovnega sporazuma o pravilih prenosa konvencionalnega orožja;
- B. ker več kot 40 držav članic OZN nima niti nacionalnega zakonodajnega okvira za nadzor prenosa orožja niti ne izpolnjuje regionalnih ali mednarodnih norm;
- C. ker je po ocenah službe za raziskave kongresa ZDA v letu 2010 skupna vrednost sporazumov o prenosih orožja v države v razvoju znašala 40 355 milijard USD, vrednost dobav pa 34 989 milijard USD ⁽¹⁾;
- D. ker resolucija generalne skupščine ZN št. 64/48 države članice poziva, naj oblikujejo učinkovit in uravnotežen pravno zavezujoč instrument z najvišjimi možnimi skupnimi mednarodnimi standardi za prenos konvencionalnega orožja ter naj dosežejo učinkovit in dober sporazum;
- E. ker je generalna skupščina Združenih narodov določila, da je namen sporazuma o nadzoru orožja oblikovati "pravno zavezujoči sporazum, ki uvaja skupne standarde za uvoz, izvoz in prenos konvencionalnega orožja" ⁽²⁾, za države pa "zagotoviti, da bodo njihovi nacionalni sistemi in notranji nadzor skladni z najvišjimi možnimi standardi, da bi preprečili preusmeritve konvencionalnega orožja iz zakonitega na nezakoniti trg, na katerem se lahko uporablja za teroristične napade, organizirani kriminal in druge kriminalne dejavnosti" ⁽³⁾;
- F. ker nenadzorovana in neregulirana trgovina z orožjem pomeni resno grožnjo za lokalni, nacionalni, regionalni in mednarodni mir, varnost in stabilnost, pa tudi demokracijo, vladavino prava ter trajnostni družbeni in gospodarski razvoj; ker je neregulirana trgovina z orožjem dejavnik, ki spodbuja oborožene spopade, razseljevanje prebivalstva, organizirani kriminal in terorizem;
- G. ker mora sporazum o trgovini z orožjem, ki bo sklenjen v letu 2012, vključevati jasne in zavezujoče določbe najvišjih mednarodnih standardov, med drugim mora biti v celoti skladen z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in mednarodnim humanitarnim pravom;
- H. ker je enoten, premočrten in dosleden pristop EU ključnega pomena za sklenitev tega sporazuma in njegovo učinkovito izvajanje na svetovni ravni;
- I. ker na področju prenosa orožja ni zavezujočih obvez, ki bi nedvoumno varovale mednarodne človekove pravice in mednarodno humanitarno pravo;
- J. ker je Svet poudaril, da je treba vse moči upreti v to, da bi bili sestanki pripravljalnega odbora čim bolj vključujoči; ker je v ta namen Svet 14. junija 2010 sprejel Sklep 2010/336/SZVP o delovanju EU v podporo sporazumu o trgovini z orožjem med državami članicami OZN, civilno družbo in industrijo;
- K. ker je skupno stališče EU, ki opredeljuje skupna pravila glede nadzora izvoza vojaške tehnologije in opreme, prispevalo k usklajenosti nacionalnih politik držav članic EU o nadzoru izvoza orožja, načela in merila tega stališča pa je uradno sprejelo več tretjih držav;
- L. ker mora sporazum o trgovini z orožjem krepitev odgovornost, njegovo izvajanje pa mora biti odprto in pregledno;
- M. ker ustanovna listina Združenih narodov svojim članicam podeljuje pravice in dolžnosti, med drugim v členu 51, ki vsem državam priznava pravico do individualne ali kolektivne samoobrambe;

⁽¹⁾ http://www.sipri.org:9090/research/armaments/transfers/transparency/national_reports/united_states/CRS_Report_DN_03-10.pdf/view

⁽²⁾ Resolucija generalne skupščine ZN 61/89.

⁽³⁾ Resolucija generalne skupščine ZN 63/240.

Sreda, 13. junij 2012

Preglednost in odgovornost: ključ do dobrega sporazuma o trgovanju z orožjem

1. ugotavlja, da kljub gospodarski in finančni krizi vrednost svetovnega izvoza še vedno narašča in da države članice EU redno prispevajo 30 % vsega izvoza, kar jih uvršča med največje svetovne proizvajalce in izvoznike orožja ⁽¹⁾; zato poudarja, da ima EU odgovornost in interes za to, da oblikuje regulirano in pregledno ter nadzorovano trgovino z orožjem na svetovni ravni ter prispeva k njenemu razvoju;
2. se zaveda, da industrija z orožjem prispeva k ustvarjanju delovnih mest in gospodarski rasti; vendar meni, da slabo regulirana, nenadzorovana in nepregledna trgovina z orožjem vodi k neodgovornemu trgovanju z orožjem, povzroča nepotrebno človeško trpljenje, neti oborožene spopade, nestabilnost, teroristične napade in korupcijo, spodkopava mirovne procese, dobro upravljanje in družbeno-ekonomski razvoj ter povzroča rušenje demokratično izvoljenih vlad in kršitve načel pravne države, človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava;
3. zato poziva, naj pogajanja o pravno zavezujočem mednarodnem sporazumu o trgovini z orožjem, ki bodo potekala julija 2012, zaznamujejo zgodovinski korak naprej z večjo preglednostjo in odgovornostjo ter določijo najvišje mednarodne standarde in merila za ocenjevanje odločitev o prenosu, uvozu in izvozu konvencionalnega orožja;
4. poziva mednarodno skupnost, naj svojo zavezanost k regulaciji mednarodne trgovine z orožjem pokaže tako, da bo v celoti izkoristila poslovnik za sprejetje celovitega besedila, ki bo zajemalo vsa glavna vprašanja, ki so pomembna za sklenitev dobrega sporazuma na konferenci julija 2012;
5. poziva k pospešenim pogajanjem ter hitremu sprejetju in začetku veljave svetovnega in celovitega sporazuma OZN o trgovini z orožjem;

Področje uporabe

6. poudarja, da bi moral učinkovit sporazum zajemati kar najširši spekter dejavnosti trgovine s konvencionalnim orožjem, kot so uvoz, izvoz, prenos (vključno s tranzitom in pretovarjanjem, začasnim uvozom in izvozom ter ponovnim izvozom), proizvodnja pod tujo licenco, upravljanje zalog in vse povezane storitve, med drugim posredovanje, prevoz in financiranje;
7. meni, da bi moral učinkovit sporazum zajemati vse vidike trgovine s konvencionalnim orožjem, vključno s prenosi med državami ali med državo in zasebnimi končnimi uporabniki, komercialno prodajo, najemom ter posojili, darili ali pomočjo pri drugi obliki prenosa;
8. meni, da bi moral učinkovit sporazum zajemati tudi najširši spekter konvencionalnega orožja, vključno s lahkim in osebnim orožjem in strelivom zanj, nematerialnimi prenosi, blagom z dvojno uporabo, deli in tehnologijo, povezanimi z njegovo uporabo, proizvodnjo ali vzdrževanjem bodisi za uporabo v vojaške bodisi druge varnostne namene oziroma kazenski pregon;
9. meni, da bi morali ustrezno pozornost posvetiti označevanju in sledljivosti konvencionalnega orožja in streliva, da bi povečali odgovornost in preprečili preusmerjanje prenosov orožja k nezakonitim prejemnikom;

Merila in mednarodni standardi

10. je prepričan, da je dolgoročen uspeh sporazuma o trgovini z orožjem odvisen od sprejetja sklopa najvišjih, najtrdnjših in čimbolj jasnih standardov;
11. poziva k temu, naj sporazum države podpisnice opomni, da morajo biti vse odločitve o prenosu orožja v celoti skladne z njihovimi mednarodnimi obveznostmi, zlasti glede mednarodnega prava o človekovih pravicah in mednarodnega humanitarnega prava, ter skladne z ustanovno listino OZN, vključno s

⁽¹⁾ Zneski, ki so povzeti po vrednostih kazalnikov trendov SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) in so izraženi v ameriških dolarjih in stalnih cenah iz leta 1990, so na voljo na: http://www.sipri.org/databases/armstransfers/background/explanations2_default.

Sreda, 13. junij 2012

sankcijami in embargom za orožje regionalnih organizacij in varnostnega sveta OZN; meni, da države podpisnice ne smejo opravljati prenosov orožja državam, če obstaja velika nevarnost, da se bo orožje uporabilo za izvajanje ali omogočanje izvajanja hudih kršitev mednarodnega prava o človekovih pravicah ali mednarodnega humanitarnega prava, kot so genocid, zločini proti človečnosti in vojni zločini;

12. odločno poziva države članice OZN, naj sprejmejo dodatna zavezujoča merila (ki naj se pripravijo v obliki mednarodnih standardov), ki bodo nosilce odločanja vodila pri izvozu orožja; podrobno naj ta merila zajemajo evidenco namembne države glede dobrega upravljanja, demokracije, vladavine prava, človekovih pravic, neširjenja, boja proti korupciji, nevarnosti zlorabe, vpliva na družbeno-ekonomski razvoj v državi ter ohranitve regionalnega miru in varnosti; meni, da bi sporazum moral opredeliti posebna protikorupcijska merila;

13. poziva visoko predstavnico/podpredsednico in države članice EU, naj se zavzemajo za to, da bo prihodnji sporazum vseboval močne protikorupcijske mehanizme, kot opredeljuje odstavek 3 izjave EU z dne 12. julija 2011; opozarja, da mora sporazum vsebovati sklic na korupcijo v skladu z ustreznimi veljavnimi mednarodnimi instrumenti in primerne ukrepe za preprečevanje takih zločinov;

14. poziva, naj se ta merila pripravijo v obliki skupnih operativnih smernic za pripravo ocene tveganja kot podlage za sprejemanje odločitev o prenosu orožja;

15. poziva Evropsko unijo, naj ne glede na izide pogajanj o sporazumu o trgovini z orožjem še naprej vzdržuje najvišje možne standarde in tolmačenje skupnega stališča EU glede izvoza orožja 2008/944/SZVP in njegovih osmih meril, zlasti glede mednarodnega prava o človekovih pravicah in mednarodnega humanitarnega prava;

Ukrepi za izvajanje in poročanje

16. opozarja na pomen učinkovitega in verodostojnega izvajanja sporazuma s poudarkom na odgovornosti, preglednosti, zadolžitvah držav podpisnic ter okrepljenega usklajevanja med pristojnimi organi;

17. poudarja, da mora dober sporazum vsebovati določbe in merila, ki od držav podpisnic terjajo, da sprejmejo nacionalno zakonodajo ter oblikujejo nacionalni pristojni organ, zadolžen za nadzor vseh prenosov blaga, ki jih zajema sporazum, ter za izpolnjevanje vseh zahtev poročanja in izvajanja; meni, da mora izvajanje sporazuma zajemati nadzor končnih uporabnikov in posredniških dejavnosti, vključno z registracijo udeležencev in izdajanjem dovoljenj za njihovo dejavnost, razkritjem potrebnih podatkov s strani prosilcev in popolno spremno dokumentacijo pred izdajo dovoljenja za izvoz ter zakonodajnimi ukrepi, na podlagi katerih bi se vsak prenos konvencionalnega orožja in streliva, za katerega ni bilo izdano dovoljenje nacionalnega pristojnega organa v skladu s sporazumom, štelo za kaznivo dejanje;

18. je prepričan, da bo uspeh izvajanja sporazuma odvisen od spodbujanja preglednosti in izmenjave informacij ter najboljših praks med državami podpisnicami glede odločitev o izvozu, uvozu in prenosu orožja;

19. meni, da bodo izkušnje z nastajajočim registrom konvencionalnega orožja OZN omogočile vzpostavitev te preglednosti in izmenjave informacij, ter poziva k nadaljnji razširitvi kategorij orožja v registru, vključno z lahkim in osebnim orožjem in strelivom za tako orožje;

20. zato poziva, naj sporazum vsebuje odločne in jasne določbe za redno letno poročanje držav podpisnic o vseh odločitvah glede prenosa orožja s podatki o vrstah, količinah in prejemnikih opreme, ki imajo dovoljenje za prenos, ter podatki o izvajanju vseh določb sporazuma v celoti; poziva, naj sporazum od držav podpisnic zahteva tudi, da vzpostavijo sistem vodenja natančne evidence za najmanj 20 let o celotni mednarodni trgovini in poslih, opravljenih prek nacionalnega sistema nadzora;

21. poziva k oblikovanju posebne enote za izvajanje in podporo sporazuma, ki bi bila zadolžena za zbiranje in analizo poročil držav podpisnic, generalni sekretar OZN pa naj objavi letno poročilo z dodatnimi predlogi, kako okrepiti operativne določbe sporazuma; poziva, naj se enoti za izvajanje in podporo sporazuma podeli tudi pravica, da analizira podatke o prenosih orožja, odkriva razhajanja in morebitne kršitve sporazuma ter poroča skupščini držav podpisnic;

Sreda, 13. junij 2012

22. poziva k javni objavi vseh teh poročil;
23. poziva k letnim skupščinam držav podpisnic in konferencam o pregledu vsakih pet let, na katerih naj se spodbuja udeležba organizacij civilne družbe;
24. meni, da je dolgoročen uspeh sporazuma odvisen od popolne preglednosti in odgovornosti do pristojnih državnih organov, vključno s parlamentarnimi nadzornimi organi v državah izvoza in uvoza; zato poziva k trdnim mehanizmom preglednosti, kot je letno poročanje, da bi okrepili vlogo parlamentov pri terjanju odgovorov od svojih vlad v zvezi z odločitvami o izvozu, uvozu in prenosu orožja;
25. meni, da bi morali vsem državam podpisnicam, ki bodo zahtevale podporo pri izvajanju svojih obveznosti po sporazumu o trgovini z orožjem, nuditi potrebno podporo in tehnično pomoč; poziva Evropsko unijo, naj nadaljuje dejavnosti za ozaveščanje in naj poveča podporo na področjih, kot so zakonodajna pomoč, izgradnja institucij, upravna pomoč ter podpora za izboljšanje nacionalnega strokovnega znanja v vseh organih, ki sodelujejo v sistemu nadzora prenosa, vključno z organizacijami civilne družbe in parlamenti;

Vloga EU in EP

26. priznava premočrtno in dosledno vlogo EU in držav članic pri podpori mednarodnega procesa za pripravo sporazuma o nadzoru orožja; poziva k neprekinjenim prizadevanjem in ozaveščanju pred konferenco, med drugim tudi na najvišji politični ravni z diplomatskimi stiki in srečanji na vrhu pred julijsko konferenco in med procesom ratifikacije in uveljavljanja;
27. meni, da je odgovor EU na prošnjo generalnega sekretarja OZN o stališčih glede elementov sporazuma o trgovini z orožjem ustrezna osnova za usklajeno delovanje držav članic EU na mednarodni konferenci o tem sporazumu;
28. poziva visoko predstavnico/podpredsednico, naj se intenzivno posvetuje in usklajuje z vsemi državami članicami EU, da bi EU zastopala enotno stališče in ga trdno zagovarjala;
29. poziva države članice, naj skladno z zavezami iz Lizbonske pogodbe na konferenci zagovarjajo stališča Unije, izražena v odgovoru generalnemu sekretarju OZN, in tako poskrbijo za ambiciozen rezultat in uspešen sporazum o trgovanju z orožjem; zato poziva države članice EU, naj delegaciji EU, ki se bo udeležila pogajanj, javno in nedvoumno izrazijo, da jo v celoti podpirajo;
30. poziva visoko predstavnico/podpredsednico in države članice, naj glede vsebine in članstva prihodnjega sporazuma dajo prednost njegovi trdnosti; poziva ZDA, naj odstopijo od stališča, da se je treba glede sporazuma o trgovini z orožjem pogajati na podlagi soglasja;
31. pozdravlja izjavo visoke predstavnice/podpredsednice, skladno s členom 34(1) Lizbonske pogodbe, da bo Parlamentu še pred konferenco predstavila stališče EU;

*

* *

32. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje visoki predstavnici za zunanje zadeve in varnostno politiko/podpredsednici Komisije, Svetu, Komisiji, Organizaciji združenih narodov in nacionalnim parlamentom držav članic EU.